

EVROPSKI PARLAMENT

2009 - 2014

Odbor za zunanje zadeve

2012/2098(INI)

5.12.2012

MNENJE

Odbora za zunanje zadeve

za Odbor za pravne zadeve

o družbeni odgovornosti gospodarskih družb: upravičljivo, pregledno in
odgovorno poslovno ravnanje in trajnostna rast
(2012/2098(INI))

Pripravljaec mnenja: Andrzej Grzyb

PA_NonLeg

POBUDE

Odbor za zunanje zadeve poziva Odbor za pravne zadeve kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

1. pozdravlja, da jasno določena nova opredelitev v sporočilu Komisije EU o družbeni odgovornosti gospodarskih družb (CSR) z dne 25. oktobra 2011 poudarja zahtevo po upoštevanju veljavne zakonodaje in kolektivnih pogodb kot predpogoj za odgovorno ravnanje ter natančno določa nujni okvir za odgovornost podjetij z zahtevo, da bi podjetja morala v svoje poslovanje in osrednjo strategijo vključevati socialna, okoljska in etična vprašanja ter vprašanja človekovih pravic in potrošniška vprašanja v tesnem sodelovanju z interesnimi skupinami; poudarja, da mora družbena odgovornost gospodarskih družb poseči tudi v njihovo delovanje v odnosu do tretjih držav in v tretjih državah;
2. pozdravlja prizadevanja Evropske unije in držav članic za uskladitev njihovih politik z leta 2011 spremenjenimi smernicami OECD za multinacionalne družbe in tudi z vodilnimi načeli ZN o podjetništvu in človekovih pravicah¹, pri tem pa poudarja, da ta prizadevanja, zlasti na področju globalnega gospodarstva, še niso privedla do doslednega spoštovanja ustreznih okoljskih in socialnih standardov ter standardov človekovih pravic in njihovega preverjanja;
3. poudarja, da je pri ocenjevanju, ali podjetja izpolnjujejo zahteve glede družbene odgovornosti, treba upoštevati celotno dobavno verigo; meni, da je bistveno imeti učinkovite in pregledne kazalnike, ki omogočajo natančno oceno vplivov dejavnosti podjetij s sistemskega vidika;
4. vztraja, da bi morala vsaka od 27 držav članic pospešiti revizijo svojih nacionalnih akcijskih načrtov o družbeni odgovornosti gospodarskih družb in razvoj nacionalnih načrtov za izvrševanje zadevnih smernic OECD in vodilnih načel ZN, ki bi jih morala dokončati najkasneje do decembra 2013; meni, da bi države članice morale zagotoviti, da se ti načrti oblikujejo v sodelovanju z vsemi pomembnimi zainteresiranimi stranmi, tudi nevladnimi organizacijami, civilno družbo, sindikati, organizacijami delodajalcev in nacionalnimi institucijami za človekove pravice; poziva EU, naj omogoči učenje na podlagi izkušenj tistih držav EU, v katerih ta proces sedaj poteka; spodbuja države članice, naj se zgledujejo po smernicah iz standarda ISO 26000, najnovjših smernicah Pobude za globalno poročanje in smernicah, ki jih je pripravila Evropska skupina nacionalnih institucij za človekove pravice;
5. poudarja, da bi morala družbena odgovornost gospodarskih družb v EU in tudi v tretjih državah posegati na področja, kot so organizacija dela, kakovostna delovna mesta, enake možnosti, socialna vključenost in boj proti diskriminaciji ter stalno usposabljanje;
6. poziva k večji usklajenosti politik na ravni EU prek uskladitve politik in sporazumov o javnih naročilih, izvoznih kreditih, dobrem upravljanju, konkurenčnosti, razvoju, trgovini,

¹ Svet Združenih narodov za človekove pravice, 17. seja, 21. marec 2011, poročilo posebnega predstavnika generalnega sekretarja o vprašanju človekovih pravic, čeznacionalnih družb in drugih podjetij Johna Ruggieja: „Vodilna načela o podjetništvu in človekovih pravicah: izvajanje okvira Združenih narodov za varovanje, spoštovanje in pomoč“^{cc} (A/HRC/17/31) (v nadaljnjem besedilu: vodilna načela ZN).

naložbah in drugih politik in sporazumov z mednarodnimi standardi človekovih pravic, socialnimi in okoljskimi standardi, določenimi v ustreznih smernicah in vodilnih načelih OECD in ZN; v zvezi s tem poziva k sodelovanju s predstavniki telesi delavcev, delodajalcev in potrošnikov ob upoštevanju nasvetov ustrezne nacionalne institucije za človekove pravice, kot so denimo tisti, ki jih je evropska skupina nacionalnih institucij za človekove pravice predložila Komisiji v zvezi s človekovimi pravicami in javnim naročanjem; poziva k smiselni in ustrezni oceni vpliva zakonodajnih predlogov v smislu morebitne neskladnosti z vodilnimi načeli ZN in vztraja pri usklajevanju z delovno skupino ZN za podjetništvo in človekove pravice, da bi se izognili neskladni in nedosledni razlagi teh vodilnih načel; kljub pomenu, ki ga ima okvir OZN za človekove pravice za družbeno odgovornost gospodarskih družb, opozarja, da člen 16 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah zagotavlja temeljno pravico do gospodarske pobude, ki jo je treba ustrezno upoštevati in ki mora služiti kot referenčna podpora politikam družbene odgovornosti gospodarskih družb v EU; poudarja pomen uravnoteženosti svobode gospodarske pobude z drugimi pravicami, ki jih zagotavljajo Listina in mednarodno priznana načela ter smernice za družbeno odgovornost gospodarskih družb; v zvezi s tem pozdravlja prizadevanja Agencije Evropske unije za temeljne pravice, da bi zbrala dokaze in izkušnje v zvezi z obstojem in razlago svobode gospodarske pobude;

7. se zavezuje, da bo še naprej dosledno vztrajal pri pričakovanjih, da si institucije EU in njihovi uradniki, vključno s posebnim predstavnikom EU za človekove pravice in posebnimi predstavniki EU za posamezne države in regije, prizadevajo za hitrejši dvig socialnih in okoljskih standardov ter standardov človekovih pravic v vseh zunanjih odnosih in dejavnostih EU; poziva Komisijo in države članice, naj pred sklenitvijo večstranskih in dvostranskih trgovinskih in naložbenih sporazumov in pri njihovem ocenjevanju ter pred dodelitvijo razvojne pomoči izvedejo ocene učinka temeljnih pravic in zagotovijo njihovo spoštovanje;
8. priznava, da so tiste nacionalne institucije za človekove pravice, ki so usklajene s pariškimi načeli, v dobrem položaju, da nudijo podporo pri uresničevanju vodilnih načel ZN, kar zajema omogočanje ali celo zagotavljanje dostopa do pravne pomoči; poziva EU in države članice, naj priznajo nacionalne institucije za človekove pravice – poleg podjetij ter predstavniki telesi delavcev, delodajalcev in potrošnikov – kot pomembne partnerje pri nadaljnjem razvoju programa človekovih pravic in podjetništva, razvijanju povezav med podjetji, državo in civilno družbo ter spodbujanju mednarodno priznanih socialnih in okoljskih standardov in smernic ter standardov in smernic v zvezi s človekovimi pravicami; v zvezi s tem poziva države članice, naj okrepijo in, kjer je potrebno, razširijo pristojnosti nacionalnih institucij za človekove pravice in na ta način izboljšajo njihovo učinkovitost, ali če ne obstaja nobena nacionalna institucija za človekove pravice, ki bi bila usklajena s pariškimi načeli, naredijo potrebne korake za njeno vzpostavitev, in hkrati poziva EU, naj razvije ustrezno strateško podporo; se zavezuje, da bo vzpostavil redno letno izmenjavo mnenj z nacionalnimi institucijami za človekove pravice v okviru Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve in/ali Pododbora za človekove pravice in pri tem izhajal iz izkušenj izmenjave mnenj Pododbora za človekove pravice v okviru vrha varuhov človekovih pravic EU in vzhodnoevropskega partnerstva leta 2011, poleg tega pa bo poskrbel za izvajanje ciljno usmerjenih delavnic o človekovih pravicah in podjetništvu;

9. pozdravlja dejstvo, da je Mednarodna organizacija dela 14. junija 2012 sprejela priporočilo št. 202 o temeljih socialne zaščite; se zavezuje, da bo vprašanje človekovih pravic in družbene odgovornosti gospodarskih družb uvrstil na dnevni red prihodnjih srečanj EU s tretjimi državami, zlasti tistimi, s katerimi vzdržuje tesne odnose; poziva, naj se družbena odgovornost vključi v pogodbene odnose EU s tretjimi državami in zahteva, če je potrebno, da se pripravijo prevodi vodilnih načel ZN ob uporabi zmogljivosti Evropskega parlamenta in drugih institucij EU;
10. poziva EU, zlasti Komisijo, naj zagotovi, da finančni instrumenti, vključno z evropskim instrumentom za demokracijo in človekove pravice, obravnavajo nacionalne institucije za človekove pravice, ki so skladne s pariškimi načeli, kot ključne partnerje pri doseganju njihovih ciljev in jih podpirajo pri učinkovitem uresničevanju njihovega edinstvenega položaja in strokovnega znanja o človekovih pravicah za ustvarjanje možnosti za dialog med različnimi zainteresiranimi strankami, vključno z državnimi oblastmi, civilno družbo in podjetji, in s tem namenom
 - (1) zagotovi, da postane tematika družbene odgovornosti gospodarskih družb eno izmed prednostnih področij posameznih finančnih instrumentov v okviru perspektive večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020,
 - (2) v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice razvije posebno podporo za usposabljanje in splošno krepitev zmogljivosti na področju človekovih pravic in družbene odgovornosti gospodarskih družb v organizacijah civilne družbe, nacionalnih institucijah za človekove pravice, pri zagovornikih človekovih pravic, v sindikatih in drugih organizacijah za človekove pravice;
11. vztraja, da zaradi izvajanja nove strategije družbene odgovornosti gospodarskih družb, ki podpira interese družbe v vsej njeni raznolikosti, spoštovanje človekovih pravic in vodi k trajnostni in vključujoči oživitvi in napredku in razvoju, smernice EU o razkritju nefinančnih informacij (vključno z informacijami o okolju, družbi in upravljanju) družb zagotovijo preglednost preko jasnega, nedvoumnega, skupnega in vnaprej določenega okvirja, s posebnim poudarkom na človekovih pravicah, ki je v celoti usklajen s smernicami in načeli OECD in ZN in temelji na objektivnih kazalnikih, ki se temeljijo na: enakosti med spoloma, vključno s vprašanji, kot je razlika v plačah med spoloma in delež žensk na vodilnih položajih, plače mladih, možnost delavcev, da oblikujejo sindikate in se kolektivno pogajajo, učinkovito zagotavljanje varnostnih pogojev na delovnem mestu in invalidnosti;
12. poziva EU, naj odpravi vrzeli v notranjih zmogljivostih in strokovnem znanju z izvajanjem obsežnih programov usposabljanja o človekovih pravicah in podjetništvu v vseh institucijah EU in za vsa področja politike;
13. ponovno poziva EU in države članice, naj izboljšajo izvrševanje obstoječih zakonov, ki se nanašajo na vprašanja družbene odgovornosti gospodarskih družb in človekovih pravic, in razvijejo nadaljnje rešitve za zagotovitev enakih pogojev za podjetja iz domačih in tretjih držav, da bi se tako spopadle s socialnim dampingom;
14. poziva k vzpostavitvi standardov potrebne skrbnosti na področju človekovih pravic in dobavnih verig na ravni EU, ki bodo med drugim izpolnjevali zahteve iz smernic OECD o

potrebni skrbnosti za odgovorne dobavne verige z območij, ki so jih prizadeli konflikti, in z območij velikega tveganja, in ki bi med drugim obravnavali vprašanja, ki bi lahko močno vplivala na človekove pravice in področja tveganja, kot so svetovne in lokalne dobavne verige, krvave rudnine in oddajanje del zunanjim izvajalcem, prisvajanje zemlje, ter območja, na katerih sta delavno pravo in varstvo delavcev nezadostna ali kjer se proizvajajo izdelki, ki so nevarni za okolje in zdravje; pozdravlja programe, ki se že izvajajo v EU, zlasti program izvrševanja zakonodaje, upravljanja in trgovanja na področju gozdov na področju gozdarstva, in podpira zasebne pobude, kot je pobuda za preglednost v ekstraktivni industriji;

15. zahteva, da v primerih, ko so EU ali države članice partnerji v podjetju (npr. pri javnih naročilih, podjetjih v državni lasti, skupnih podjetjih, garancijah za izvozne kredite in obsežnih projektih v tretjih državah), bi morala biti usklajenost s smernicami in vodilnimi načeli OECD in ZN prednostna naloga, kar bi se moralo odražati v posebnih pogodbenih določilih in posledicah za družbe, ki očitno kršijo socialne in okoljske standarde ter standarde človekovih pravic; priporoča, da naj napovedana platforma EU za zunanje sodelovanje in razvoj igra vlogo pri izbiri načinov, s katerimi naj bi se izboljšala kakovost in učinkovitost kombiniranih mehanizmov in finančnih instrumentov EU za zunanje sodelovanje, ter pri sodelovanju in usklajevanju med EU, finančnimi institucijami in drugimi zainteresiranimi stranmi na tem področju;
16. poudarja, da je okvir Združenih narodov za varovanje, spoštovanje in pomoč pomemben, in meni, da bi morali za njegove tri stebre, to so odgovornost države, da varuje pred kršitvami človekovih pravic, odgovornost podjetij, da spoštujejo človekove pravice, in potreba po učinkovitejšem dostopu do pomoči, sprejeti ustrezne ukrepe, ki bi omogočili njihovo izvajanje;
17. poudarja, da imajo evropska podjetja, njihova hčerinska podjetja in podizvajalci zaradi svoje teže v mednarodni trgovini ključno vlogo pri spodbujanju in širjenju socialnih in delovnih standardov v svetu; priznava, da se pritožbe zoper družbe iz EU, ki poslujejo v tujini, v veliko primerih bolje rešijo na kraju samem; izreka pohvalo nacionalnim kontaktnim točkam Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj kot nepravilnim mehanizmom, vezanim na državo, ki lahko posredujejo pri raznih sporih v povezavi s podjetništvom in človekovimi pravicami; vseeno poziva družbe k večjemu prizadevanju za razvoj pritožbenih mehanizmov, usklajenih z merili učinkovitosti, ki izhajajo iz vodilnih načel ZN, in k pridobivanju dodatnih veljavnih navodil, ki jih zagotavljajo mednarodno priznana načela in smernice, zlasti nedavno posodobljene smernice OECD za večnacionalna podjetja, deset načel globalnega dogovora Združenih narodov, usmerjevalni standardi ISO 26000 o družbeni odgovornosti in tristranska deklaracija Mednarodne organizacije dela o načelih za multinacionalna podjetja in socialno politiko;
18. pozdravlja namero Evropske komisije o spremembi določb zasebnega mednarodnega prava v uredbi Bruselj I, zlasti uvedbo načela forum necessitatis; poudarja potrebo po nadaljnjem razvoju učinkovitega dostopa do pravnih sredstev za žrtve kršitev človekovih pravic, ki izhajajo iz poslovanja podjetij zunaj EU, in sicer prek reforme uredb Bruselj I in Rim II; poziva k učinkovitim ukrepom za odpravo obstoječih pravnih ovir, kot so prekomerni sodni stroški, in sicer s pobudami, kot je razvoj minimalnih standardov za kolektivne odškodnine ali rešitev za vprašanje ločene pravne osebe družb.

19. poziva k razvoju učinkovitejših standardov preglednosti in odgovornosti za tehnološka podjetja Evropske unije v zvezi z izvozom tehnologij, ki jih je možno uporabiti za kršenje človekovih pravic ali za delovanje proti varnostnim interesom Evropske unije;
20. pozdravlja namero Komisije, da obravnava vprašanje družbene odgovornosti gospodarskih družb v okviru širitev; vendar obžaluje odsotnost konkretne obravnave tega vprašanja v okviru pristopnih pogajanj z državami kandidatkami ter odsotnost tega pojma v sporočilu Komisije z dne 10. oktobra 2012 z naslovom „Strategije širitve in glavni izzivi v obdobju 2012-2013“ (COM(2012)0600);
21. pozdravlja namero Komisije, da si bo prizadevala za oblikovanje svetovnih kampanj, mednarodnih smernic in dodatnih zakonodajnih ukrepov, da bi tako zagotovila pozitivne učinke podjetij na tuje družbe; opozarja, da se lahko pozitivni učinki podjetij na tuje družbe med drugim merijo z dostopom lokalnega prebivalstva do virov, prehrambno neodvisnostjo prebivalstva in samostojnim razvojem podjetij;
22. poziva k izvajanju načela „spoznaj končnega uporabnika“, da bi tako preprečili kršitve človekovih pravic na predhodnih in nadaljnjih fazah proizvodne verige ali na tržišču;

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU

Datum sprejetja	3.12.2012
Izid končnega glasovanja	+: 42 -: 1 0: 2
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Sir Robert Atkins, Arnaud Danjean, Marietta Gianaku (Marietta Giannakou), Andrzej Grzyb, Anna Ibrisagic, Liisa Jaakonsaari, Anneli Jäätteenmäki, Jelko Kacin, Tunne Kelam, Nicole Kiil-Nielsen, Evgeni Kirilov, Maria Eleni Kopa (Maria Eleni Koppa), Andrej Kovačev (Andrey Kovatchev), Paweł Robert Kowal, Eduard Kukan, Alexander grof Lambsdorfski, Krzysztof Lisek, Mario Mauro, Francisco José Millán Mon, María Muñiz De Urquiza, Annemie Neyts-Uyttebroeck, Raimon Obiols, Ria Oomen-Ruijten, Pier Antonio Panzeri, Alojz Peterle, Bernd Posselt, Cristian Dan Preda, Tokia Saïfi, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Jacek Saryusz-Wolski, György Schöpflin, Werner Schulz, Marek Siwiec, Charles Tannock, Kristian Vigenin, Sir Graham Watson
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Laima Liucija Andrikiienė, Marije Cornelissen, Elisabeth Jeggle, Agnès Le Brun, Marietje Schaake, Helmut Scholz
Namestniki (člen 187(2)), navzoči pri končnem glasovanju	Lara Comi, Danuta Jazłowiecka, Giovanni La Via